

Klimaktérium

MGR. EVA URBANOVÁ, PHD.
ÚSTAV PÔRODNEJ ASISTENCIE
JLF UK V MARTINE

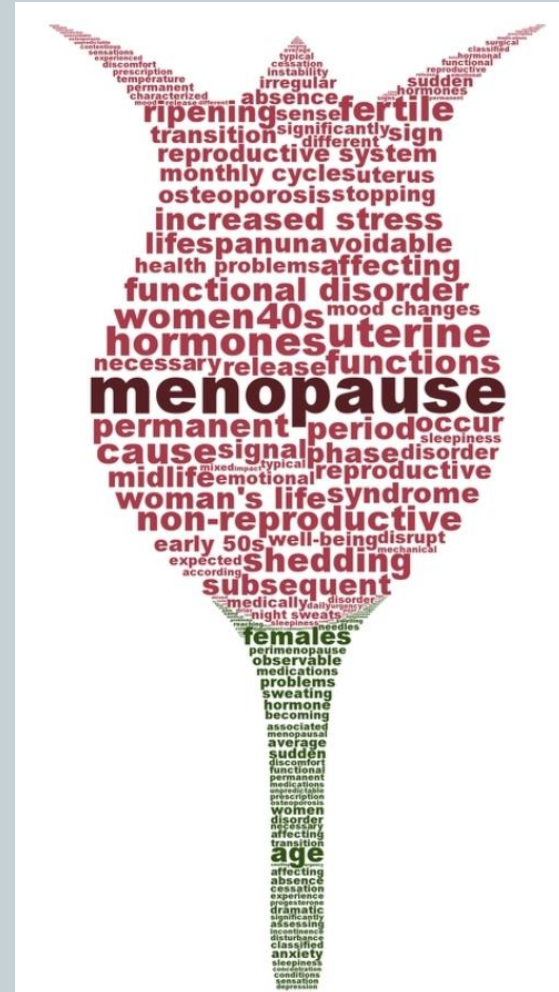
Definícia

- Obdobie medzi pozastavením reprodukčnej schopnosti a úplným vyhasnutím ovariálnej funkcie (↓ produkcia estrogénov).
- Prechod medzi fertilným vekom ženy a obdobím sénia.
- Obdobie medzi 40./45. a 60. rokom života ženy.

Rozdelenie

- 1. premenopauza
- 2. menopauza
- 3. perimenopauza
- 4. postmenopauza

Faktory ovplyvňujúce nástup menopauzy

- Priemerný vek menopauzy je u nás okolo 49-51 rokov života a dolná hranica vzniku fyziologickej menopauzy môže byť už medzi 37. až 42. rokom života.
- Faktory, ktoré môžu ovplyvniť nástup menopauzy sú hlavne fajčenie, sociálno-ekonomické faktory, výživa, rasa, vek aj zemepisná poloha a klimatické podmienky.
- Celý vznik menopauzy nie je celkom objasnený, ale treba ho chápať ako geneticky zakódovanú **biologickú nevyhnutnosť**.

Klimakterický syndróm (KS)

- Včasné (akútne) príznaky klimaktéria
- Súbor vegetatívnych a psychosomatických ťažkostí

KS

- Postihuje 70 – 80% žien
- Ustupuje do dvoch rokov, u 1/3 pretrváva aj 5 rokov

Carol found her own way
of coping with the hot
flushes

KS

- Návaly tepla a potenie
- Palpitácie
- Nespavosť (nočné potenie)
- ↓ celkovej výkonnosti
- Závraty, kolísavý tlak a bolesti hlavy
- Tráviace problémy
- Psychické prejavy – podráždenosť, plačlivosť, depresívne stavy, poruchy koncentrácie, úzkosť...
- Sexuálne poruchy - ↓ libida, postupná suchosť pošvy, nepravidelná menštruácia
- Rodinné problémy – strata úloh a vzťahov...

The Most Common Menopause Symptoms

← Hot Flashes

← Night Sweats

← Irregular Periods

← Loss of Libido

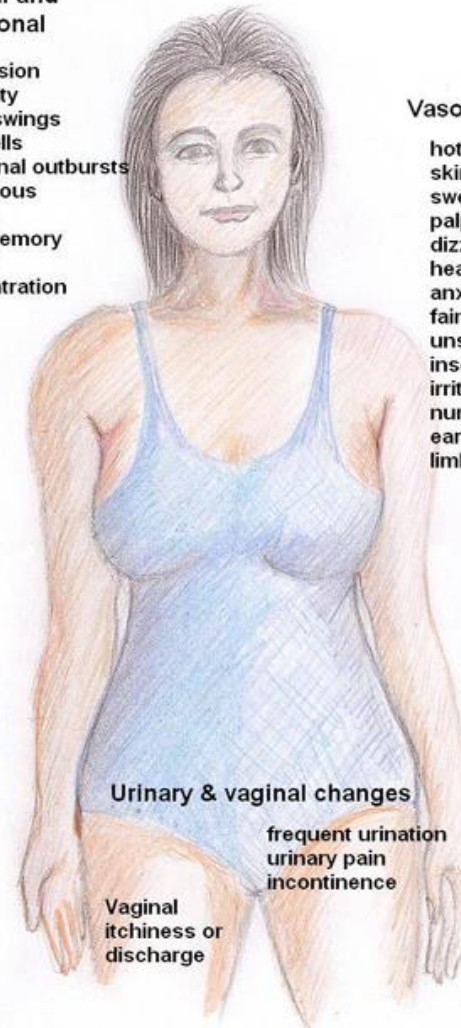
← Vaginal Dryness

Mental and emotional

depression
irritability
mood swings
cry spells
emotional outbursts
suspicious
fatigue
poor memory
lack of concentration

Vasomotor problems

hot flashes
skin redness
sweating
palpitations
dizziness
headache
anxiety
faintness
unstable blood pressure
insomnia
irritability
numbness & itchiness
ear ringing
limb coldness

Menstrual Irregularities

heavy menses
scanty menses
early or delayed periods
prolonged periods
missed periods
abnormal menses flow

Urinary & vaginal changes

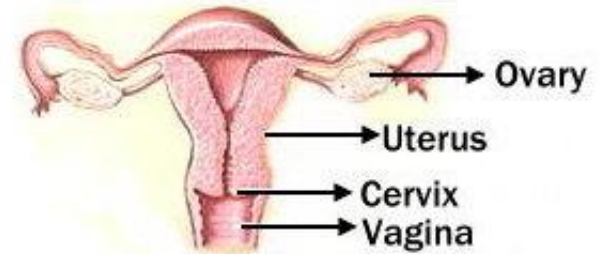
frequent urination
urinary pain
incontinence

Vaginal
itchiness or
discharge

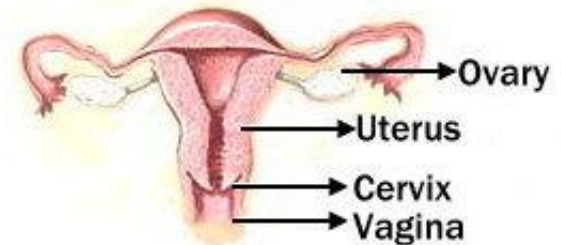

Estrogén deficitný syndróm (organický syndróm, metabolický syndróm)

- Organický syndróm:
- Subakútny, strednodobý syndróm
- Objavuje sa po klimakterickom syndróme

Younger Reproductive System

Older Reproductive System

Organický syndróm

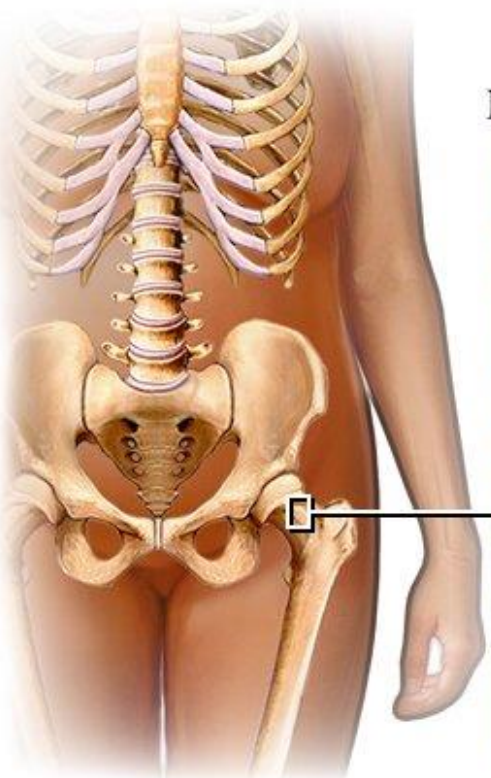

- Atrofické zmeny na jednotlivých orgánoch a systémoch
- Atrofické zmeny pošvy (suchosť, pálenie, pruritus, ↓ lubrikácia, dyspareunia, zápaly pošvy)
- Atrofia uretry a močového mechúra (časté nutkanie na močenie, infekcie, dyzúria, inkontinencia)
- Atrofia prsných žliaz (↑ sa podiel tuku)
- Atrofia kože (stenšenie, suchosť, ↓ elasticity, lámavé nechty...)
- Atrofia sliznice zažívacieho traktu (nafukovanie, zlé trávenie)
- Zmeny na vlasoch a ochlpení...

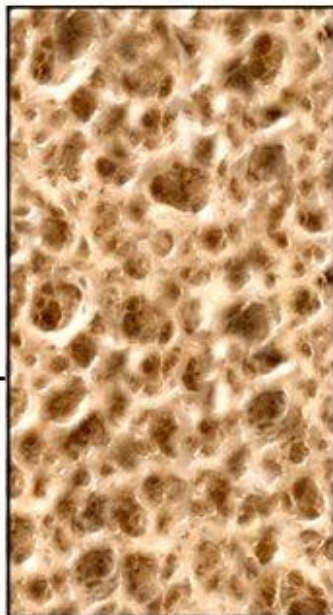
Metabolický syndróm

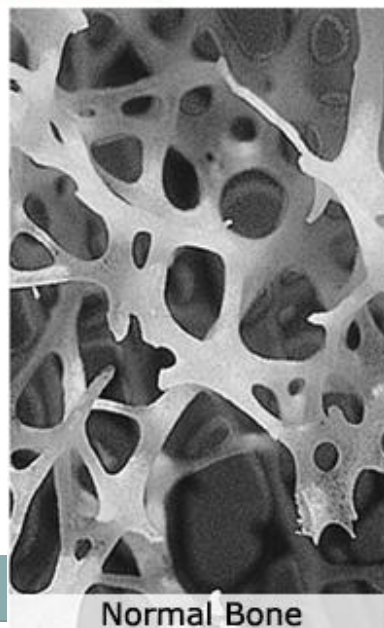
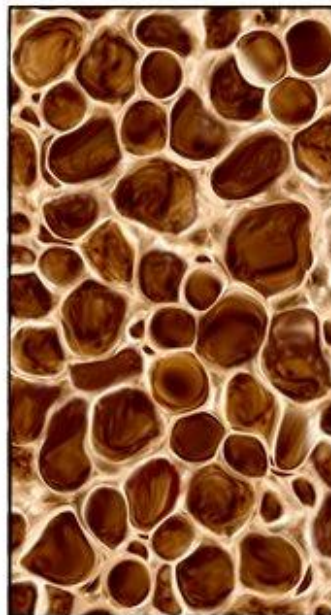
- Niekoľko rokov po menopauze, prevládajú chronické, dlhodobé príznaky.
- Kardiovaskulárne ochorenia: ateroskleróza, ICHS, IM, cievne mozgové príhody, ochorenia venózneho systému (sú spojené so zmenami v metabolizme tukov).
- Osteoporóza : bolesti svalov, kostí, kĺbov, zlomeniny stavcov, predlaktia, krčka stehennej kosti.
- Mozgové poruchy napr. demencie Alzheimerovho typu.

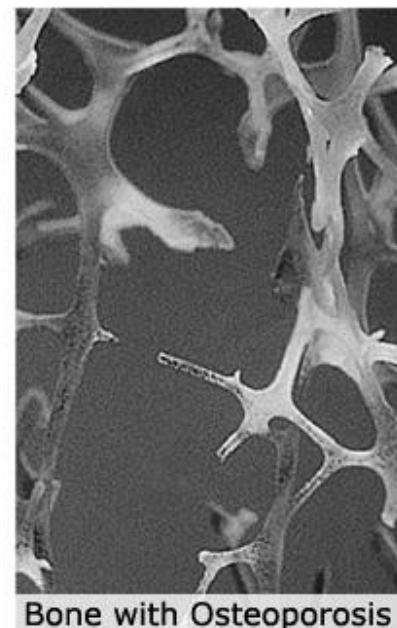
Normal bone matrix

Osteoporosis

Normal Bone

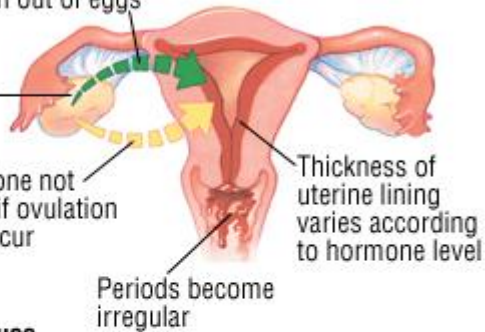
Bone with Osteoporosis

Perimenopause

Estrogen decreases as ovaries run out of eggs

Ovulation becomes irregular

Progesterone not produced if ovulation doesn't occur

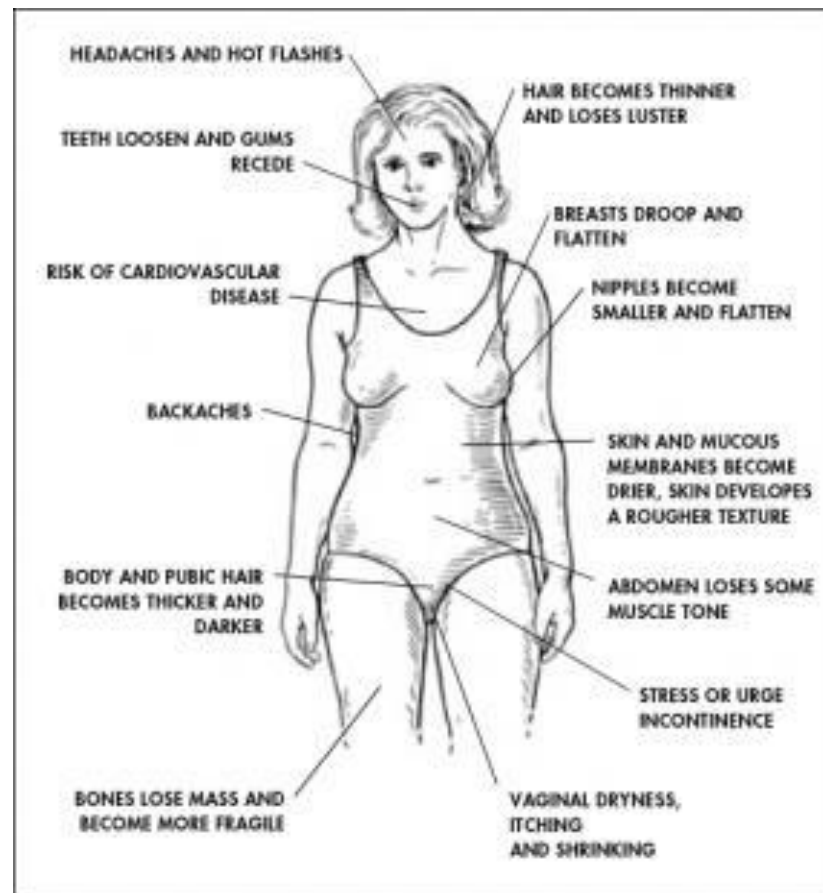
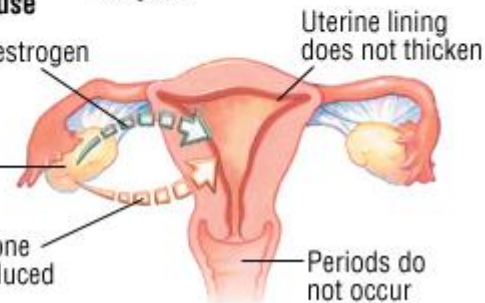

Postmenopause

Very little estrogen released

Ovulation does not occur

Progesterone is not produced

Životospráva v klimaktériu

- Psychická aktivita – záujmy, priatelia, uplatnenie v živote a pod.

Zmeny v životnom štýle

- Zdravý životný štýl:
- pravidelný pohyb,
- racionálna výživa,
- pitný režim,
- obmedzenie až úplné vylúčenie škodlivín (fajčenie, pitie alkoholu, kofeinizmus),
- striedanie odpočinku a práce.

Výživa ženy v klimaktériu

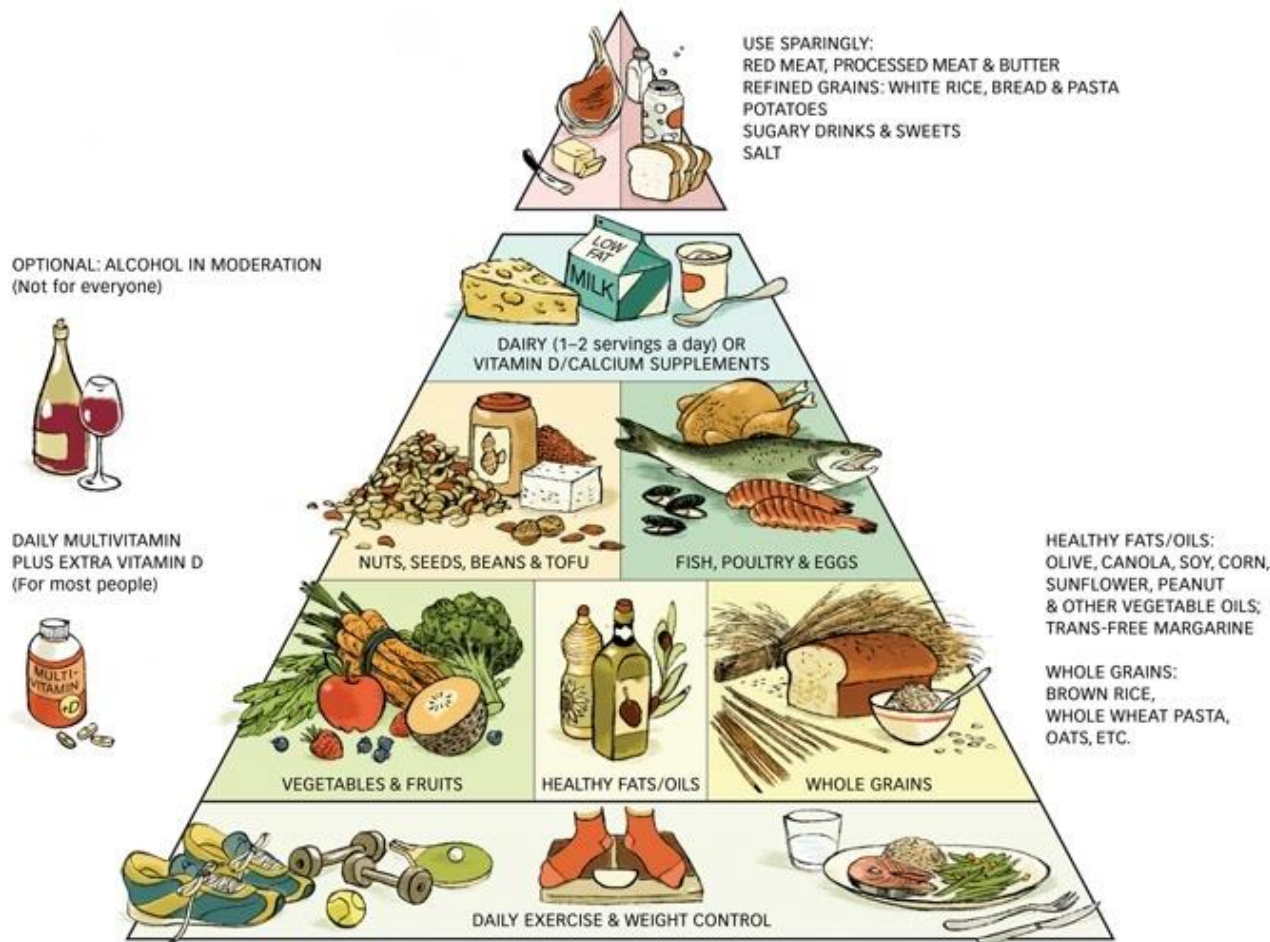

- Obmedziť živočíšne tuky,
- prijímať tuky bohaté na nenasýtené mastné kyseliny (olivový, sójový, repkový olej...),
- uprednostniť biele mäso,
- prijímať dostatok vláknin (24 – 30 g),
- obmedziť biely cukor, sladkosti, výrazne korenené jedlá, kávu, čierny čaj,
- konzumovať veľa citrusov – obsahujú bioflavonoidy, ktoré majú mierny estrogénny účinok,
- neprijímať horúce tekutiny a jedlá,
- jesť často a v malých porciách,
- prijímať potraviny bohaté na prirodzený vápnik (sója, mandle, lieskové orechy, ovsené vločky, karfiol, brokolica...),
- znížiť príjem soli,
- zvýšiť príjem vitamínov a antioxidantov....

Click on this image to download a large PDF of the Healthy Eating Pyramid, or scroll down to read more

THE HEALTHY EATING PYRAMID

Department of Nutrition, Harvard School of Public Health

Copyright © 2008

For more information about the Healthy Eating Pyramid:
WWW.THE NUTRITION SOURCE.ORG

Eat, Drink, and Be Healthy
by Walter C. Willett, M.D. and Patrick J. Skerrett (2005)
Free Press/Simon & Schuster Inc.

Pohyb

- V klimaktériu začína prirodzený úbytok aktivity ženy (bolesti kĺbov...)
- Pohybové aktivity zamerať na **preventívny** efekt alebo **problémové partie**: panvové dno, ošové svalstvo, brušné svalstvo, gluteálne svalstvo, vertikálne cvičenia na primeranú záťaž kostí...
- Športové aktivity sa majú striedať s relaxačnými prvkami zameranými na správne dýchanie a držanie tela.
- Vhodné aktivity: plávanie, chôdza, tanec, jóga, pilates...

Hormonálna substitučná liečba

HRT (Hormone Replacement Therapy)

- Benefit – zmierňuje klimakterický syndróm, preventívny účinok na KVCH, osteoporózu a Alzheimerovu chorobu, znižuje incidencia niektorých onkologických ochorení u ženy...
- Vedľajšie negatívne účinky – zvýšený výskyt rakoviny prsníka, zle tolerovateľná u niektorých žien.
- HRT predpisuje lekár a mnoho žien ju vníma ako liečbu pri ochorení.

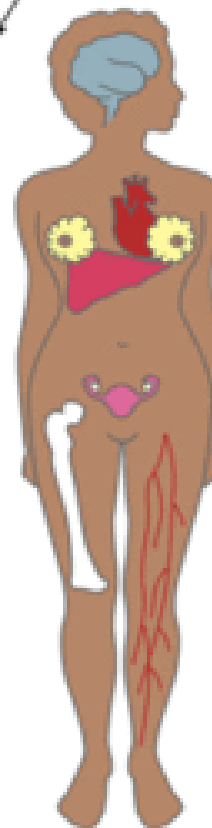

Estrogen Replacement in Menopause

Estrogen effects associated with hormone replacement therapy during menopause

Good effects

- Strengthens bones
- Lowers LDL cholesterol
- Raises HDL cholesterol
- Reduces menopausal symptoms (e.g., hot flashes)

Bad effects

- Increases breast cancer risk
- Increases uterine cancer risk
- Increases blood clot risk

Adapted by Joanne Kelly, © 2005

Alternatívne spôsoby liečby

- Fytohormóny – rastlinné estrogény (v potravinách európskych žien sa vyskytujú veľmi málo napr. sója)
- Aromaterapia
- Homeopatia
- Fytoterapia
- Akupresúra, akupunktúra
- Rehabilitácia, fyzioterapia, LTV
- Kúpeľná liečba
- Psychoterapia

Ďakujem za pozornosť